

LUẬT HÓA NGUYÊN TẮC BẢO ĐẢM SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG TRONG XÂY DỰNG, BAN HÀNH PHÁP LUẬT

QUÁCH THỊ MINH PHƯƠNG(*)
TỔNG KIM ĐÔNG(**)

Ngày nhận bài: 17/3/2025 Ngày thẩm định: 25/3/2025 Ngày duyệt đăng: 20/4/2025

Tóm tắt: Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XV thông qua tại Kỳ họp bất thường lần thứ 9 ngày 19/02/2025, có hiệu lực từ ngày 01/4/2025. Luật có nhiều điểm mới, đột phá trong xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện pháp luật, góp phần hoàn thiện thể chế, tháo gỡ “điểm nghẽn” của “điểm nghẽn” đã được Đảng chỉ ra trong thời gian qua. Bài viết phân tích điểm mới về luật hóa nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng, ban hành pháp luật thể hiện tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025.

Từ khóa: sự lãnh đạo của Đảng; Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025; nguyên tắc; hệ thống pháp luật

1 Nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng và quan điểm hoàn thiện hệ thống pháp luật

Điều 4 Hiến pháp năm 2013 quy định: Đảng Cộng sản Việt Nam - Đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam, đại biểu trung thành lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc, lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Đây là sự thể chế hóa nguyên tắc lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam xuất phát từ thực tiễn đất nước. Hơn 95 năm qua, những thành tựu Việt Nam đạt được trong nước và vị thế

trên trường quốc tế khẳng định tính đúng đắn và chính đáng sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. “Trên thực tế, xét trên nhiều phương diện, người dân Việt Nam ngày nay đang có các điều kiện sống tốt hơn so với bất cứ thời kỳ nào trước đây. Đó là một trong những lý do giải thích vì sao sự nghiệp đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam khởi xướng và lãnh đạo được toàn dân Việt Nam đồng tình, hưởng ứng và tích cực phấn đấu thực hiện”⁽¹⁾. Ở Việt Nam, “Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân Việt Nam; Đảng ra đời, tồn tại và phát triển là vì lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc... Đảng là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của cả dân tộc Việt Nam... giai cấp công nhân là giai cấp có lợi ích thống nhất với lợi ích của nhân dân lao động và toàn dân tộc”⁽²⁾. Đảng lấy chủ nghĩa

(*) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

(**) ThS, Trường Đại học Giao thông vận tải, Hà Nội, Việt Nam

Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động. Đảng nghiên cứu, vận dụng và phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh trên tất cả các lĩnh vực phù hợp với thực tiễn và chế độ chính trị Việt Nam đang xây dựng và phát triển. Đảng lãnh đạo thông qua chủ trương, đường lối, quan điểm thể hiện trong các văn bản, như Cương lĩnh, Văn kiện, nghị quyết, chỉ thị, kết luận... Trên cơ sở đó, Đảng lãnh đạo, chỉ đạo Nhà nước thể chế hóa Cương lĩnh, chủ trương, đường lối của Đảng thành pháp luật, kế hoạch, chương trình hành động để toàn xã hội thực hiện. Ngoài ra, Đảng lãnh đạo bằng công tác tư tưởng; công tác cán bộ; công tác kiểm tra, giám sát và thông qua vai trò tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên,...

Trong xây dựng pháp luật, vai trò lãnh đạo của Đảng thể hiện ở những quan điểm về hoàn thiện hệ thống pháp luật trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quan điểm hoàn thiện hệ thống pháp luật được Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng xác định vai trò, vị trí, tầm quan trọng của hoạt động xây dựng pháp luật theo chuẩn quốc tế. Đây mạnh việc hoàn thiện pháp luật gắn với nâng cao hiệu lực, hiệu quả tổ chức thi hành pháp luật, xây dựng hệ thống pháp luật thống nhất, đồng bộ, khả thi, công khai, minh bạch, ổn định, có sức cạnh tranh quốc tế, lấy quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân là trung tâm, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, bảo đảm yêu cầu phát triển bền vững kinh tế, xã hội và quốc phòng, an ninh trong điều kiện mới⁽³⁾. Xác định nhân dân là chủ thể thụ hưởng, thì việc xây dựng công cụ pháp lý phải lấy người dân là trung tâm. Đề cao gắn kết xây dựng pháp luật với tổ chức thực hiện pháp luật. Quan điểm bổ sung này khắc phục tình trạng, xét về mức độ hoàn thiện hệ thống pháp luật có nhiều thành tựu nhưng những vi phạm pháp luật thời gian vừa qua vẫn tồn tại nhiều. Một phần nguyên nhân là khâu tổ chức thực hiện

pháp luật chưa hiệu quả. Do đó, phải: “gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng pháp luật với tổ chức thi hành pháp luật”; “bảo đảm nguyên tắc pháp quyền, đồng thời tăng cường pháp chế, bảo đảm kỷ cương xã hội, trước hết là việc thực thi tinh thần “thượng tôn pháp luật” và “... đẩy nhanh tiến độ ban hành các luật trực tiếp triển khai thi hành Hiến pháp năm 2013”⁽⁴⁾. Hội nhập trên cơ sở pháp luật, hệ thống pháp luật phải tương thích, đáp ứng yêu cầu đời sống hiện đại không chỉ trong nước, mà còn quốc tế. Quan điểm chỉ đạo của Đảng: “Bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia, dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của Hiến chương Liên Hợp quốc và luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi”⁽⁵⁾. Từ những nhiệm vụ, giải pháp đó, Đại hội lần thứ XIII của Đảng yêu cầu: “Nghiên cứu, ban hành Chiến lược xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045, trong đó có Chiến lược pháp luật và cải cách tư pháp”⁽⁶⁾.

Hiện thực hóa chủ trương này, ngày 09/11/2022, Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII đã ban hành Nghị quyết số 27-NQ/TW “về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới”. Nghị quyết xác định, một trong ba nhiệm vụ trọng tâm là hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán; bảo đảm thượng tôn Hiến pháp và pháp luật; nâng cao chất lượng nguồn nhân lực pháp luật.

Sau hơn hai năm, việc thực hiện Nghị quyết số 27-NQ/TW đã đạt được những kết quả đáng khích lệ. Tuy nhiên, việc xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam vẫn còn nhiều hạn chế, trong đó, có nhận định: hệ thống pháp luật còn có quy định mâu thuẫn, chồng chéo, chưa phù hợp với sự phát triển kinh tế, xã hội, chậm được bổ sung, sửa đổi, thay thế⁽⁷⁾. Phương thức lãnh đạo của Đảng đối với

Nhà nước trên một số nội dung chưa rõ, chậm đổi mới, chưa cụ thể đối với từng loại hình cơ quan trong khu vực công. Trong ba điểm nghẽn lớn nhất hiện nay là thể chế, hạ tầng và nhân lực, thì thể chế là “điểm nghẽn” của “điểm nghẽn”, đặt ra yêu cầu cấp thiết phát huy tính Đảng trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa⁽⁸⁾.

2. Nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng pháp luật và luật hóa trong Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025

Nguyên tắc xây dựng pháp luật là tổng thể các quan điểm, tư tưởng chủ đạo mang tính khách quan, khoa học, định hướng chung cho hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật. Hoạt động xây dựng pháp luật xét ở góc độ chung nhất là hoạt động nghiên cứu khoa học (từ thực tiễn, ý tưởng lập pháp, nghiên cứu, đánh giá tác động... tạo ra sản phẩm của khoa học pháp lý). Do đó, hoạt động xây dựng pháp luật tuân theo những nguyên tắc chung của nghiên cứu khoa học, như nguyên tắc bảo đảm sự khách quan (xuất phát từ thực tiễn, không lệ thuộc ý chí chủ quan của bất kỳ chủ thể nào, phù hợp với quy luật khách quan), bảo đảm tính khoa học (trong trình bày, diễn đạt, ngôn ngữ khoa học pháp lý...). Hoạt động xây dựng pháp luật là hoạt động của Nhà nước nên cũng chịu sự ràng buộc bởi những nguyên tắc tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước (nguyên tắc chính trị). Các nguyên tắc trong tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước Việt Nam bao gồm: (i) Nguyên tắc bảo đảm tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân; (ii) Nguyên tắc tập trung dân chủ; (iii) Nguyên tắc quyền lực nhà nước là thống nhất; có sự phân công, phối hợp và kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong thực hiện quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp; (iv) Nguyên tắc pháp chế xã hội chủ nghĩa; (v) Nguyên tắc công khai, minh bạch, lắng nghe ý kiến nhân dân; (vi) Nguyên tắc đoàn kết, bình đẳng giữa các dân tộc; (vii) Nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng đối với Nhà

nước⁽⁹⁾. Như vậy có thể thấy, xây dựng pháp luật là hoạt động của Nhà nước nhưng phải tuân thủ nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Ngoài ra, hoạt động xây dựng pháp luật còn phải tuân thủ nguyên tắc có tính pháp lý (luật định) được quy định trong Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật hiện hành. Theo Điều 5 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2020), nguyên tắc xây dựng pháp luật bao gồm: Bảo đảm tính hợp hiến, tính hợp pháp và tính thống nhất của văn bản quy phạm pháp luật trong hệ thống pháp luật; Tuân thủ đúng thẩm quyền, hình thức, trình tự, thủ tục xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật; Bảo đảm tính minh bạch trong quy định của văn bản quy phạm pháp luật; Bảo đảm tính khả thi, tiết kiệm, hiệu quả, kịp thời, dễ tiếp cận, dễ thực hiện của văn bản quy phạm pháp luật; Bảo đảm lồng ghép vấn đề bình đẳng giới trong văn bản quy phạm pháp luật; Bảo đảm yêu cầu cải cách thủ tục hành chính; Bảo đảm yêu cầu về quốc phòng, an ninh, bảo vệ môi trường, không làm cản trở việc thực hiện các điều ước quốc tế mà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên; Bảo đảm công khai, dân chủ trong tiếp nhận, phản hồi ý kiến, kiến nghị của cá nhân, cơ quan, tổ chức trong quá trình xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật.

Một trong những phương thức lãnh đạo của Đảng là thông qua việc ban hành chủ trương, đường lối, quan điểm. Nhà nước quản lý xã hội thông qua ban hành chính sách, pháp luật. Chính vì vậy, nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng pháp luật thể hiện Đảng lãnh đạo ở tất cả các khâu trong quy trình xây dựng pháp luật và Đảng định hướng lớn đối với nội dung của pháp luật (sản phẩm của quá trình xây dựng pháp luật là sự thể chế hóa đường lối, quan điểm của Đảng). Biểu hiện tập trung nhất nguyên tắc Đảng lãnh đạo đối với hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật là việc Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày

24/5/2025 “về Chiến lược xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020”. Đây là cơ sở quan trọng để Nhà nước hoàn thiện các “Luật về xây dựng luật” như Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật các năm: 2008, 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2020) và tới nay, Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 đã thể chế hóa (luật hóa) vai trò lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động xây dựng pháp luật. Ngoài ra, nguyên tắc Đảng lãnh đạo đối với xây dựng pháp luật còn thể hiện qua phương thức Đảng kiểm soát quyền lực trong xây dựng pháp luật, cụ thể: Bộ Chính trị đã ban hành Quy định số 178-QĐ/TW ngày 27/6/2024 “về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác xây dựng pháp luật”, trong đó xác định nội dung nguyên tắc: bảo đảm sự lãnh đạo, chỉ đạo tập trung, thống nhất, chặt chẽ, toàn diện của Đảng trong kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lợi ích nhóm, cục bộ trong công tác xây dựng pháp luật (khoản 1 Điều 3 của Quy định).

Bên cạnh đó, nhiều chủ trương lớn của Đảng thời gian qua đã được thể chế hóa kịp thời, góp phần tháo gỡ “điểm nghẽn”, tạo đột phá trong phát triển. Điển hình, một số chủ trương của Đảng đã đặt ra yêu cầu xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật tương ứng: Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 16/6/2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục đổi mới, hoàn thiện thể chế, chính sách, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý và sử dụng đất, tạo động lực đưa nước ta trở thành nước phát triển có thu nhập cao”. Trong đó, xác định mục tiêu đến năm 2023 phải hoàn thành sửa đổi Luật Đất đai năm 2013 và một số luật liên quan, bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất. Thể chế hóa quan điểm của Đảng, Luật Đất đai số 31/2024/QH14 đã được Quốc hội thông qua ngày 18/01/2024, có hiệu lực từ ngày 01/8/2024, thay thế Luật Đất đai năm 2013. So với Luật Đất đai năm 2013, Luật Đất đai năm 2024 có nhiều điểm mới, mang

tính đột phá, giải quyết tình trạng chồng chéo, mâu thuẫn trong các chính sách, pháp luật liên quan đến đất đai. Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị “về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”, trên cơ sở Nghị quyết này, nhiều văn bản quy phạm pháp luật cần được rà soát để hoàn thiện, “cởi trói” cho khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số phát triển.

Sau 08 năm thực hiện Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương khóa XII “một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực hiệu quả”, ngày 24/01/2025, Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã ban hành Kết luận số 121-KL/TW “về tổng kết Nghị quyết số 18-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII”, tiếp đó, Bộ Chính trị, ban hành Kết luận số 126-KL/TW ngày 14/02/2025 “về một số nội dung, nhiệm vụ tiếp tục sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị năm 2025”, Kết luận số 127-KL/TW ngày 28/2/2025 “về triển khai nghiên cứu, đề xuất tiếp tục sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị”. Đặc biệt, Kết luận số 127-KL/TW xác định nhiều nội dung cần tập trung thực hiện: Xây dựng đề án sáp nhập một số đơn vị hành chính cấp tỉnh, không tổ chức cấp huyện, tiếp tục sáp nhập đơn vị hành chính cấp xã; Xây dựng đề án sắp xếp, tinh gọn các cơ quan Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng do Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ (cấp Trung ương, cấp tỉnh và cấp xã) sau khi sáp nhập, hợp nhất; Xây dựng đề án về hệ thống tổ chức đảng ở địa phương (cấp tỉnh và cấp xã); xây dựng báo cáo, tờ trình gửi Ban Chấp hành Trung ương Đảng; Xây dựng đề án về hệ thống tòa án, viện kiểm sát ở địa phương theo định hướng không tổ chức cấp huyện; Xây dựng đề án về tiếp tục sắp xếp tổ chức Quân đội,...

Những thay đổi trong tổ chức bộ máy dẫn tới yêu cầu phải sửa đổi pháp luật liên quan. Chính vì vậy, bên cạnh xác định các nội dung liên quan đến đề án sắp xếp tổ chức bộ máy trong hệ thống chính trị, Kết luận số 127-KL/TW đã xác định nhiệm vụ trọng tâm liên quan đến hoàn thiện thể chế, đó là: rà soát, sửa đổi, bổ sung các quy định của Đảng, Hiến pháp, pháp luật của Nhà nước. Để hiện thực hóa chủ trương này của Đảng, trong phiên họp thứ 43 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch Quốc hội đã xác định: trong thời gian tới khối lượng công việc của cơ quan Quốc hội rất lớn, yêu cầu cao hơn, trách nhiệm lớn hơn, đặc biệt các nhiệm vụ mới liên quan rà soát sửa đổi Hiến pháp năm 2013... Nhiều nội dung của Bộ Chính trị, Ban Bí thư yêu cầu hoàn thành trước ngày 30/6/2025 nên dự kiến Kỳ họp thứ 9 thường lệ sẽ khai mạc sớm hơn, có thể sau nghỉ lễ 30/4, 1/5 chúng ta sẽ tiến hành khai mạc kỳ họp...⁽¹⁰⁾.

Thực tiễn đó phản ánh vai trò lãnh đạo của Đảng trong định hướng lập pháp, xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật. Chính vì vậy, nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng pháp luật lần đầu tiên được luật hóa tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025.

Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 gồm 08 chương, 72 điều (giảm 09 chương, 101 điều so với Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2020). Luật mới không những là sự rút ngắn về số lượng điều luật và còn tạo đột phá trong rút ngắn quy trình “làm ra luật” với nhiều quy định mới như: Loại bỏ hai loại văn bản quy phạm pháp luật do cấp xã ban hành, đó là Nghị quyết của Hội đồng nhân dân cấp xã và Quyết định của Ủy ban nhân dân cấp xã, điều này bảo đảm sự chi tiết (trong nội dung), kịp thời (trong ban hành) khi cấp gần dân nhất, trực tiếp nhất “phục vụ” nhân dân thông qua các văn bản (nếu văn bản này là văn bản quy phạm pháp luật thì đòi hỏi chứa đựng quy phạm pháp

luật dẫn tới sự trùng lặp, nhắc lại nội dung văn bản của cấp trên; tuân theo quy trình luật định dẫn tới sự chậm trễ trong triển khai thực hiện); Bổ sung Nghị quyết do Chính phủ ban hành là văn bản quy phạm pháp luật, giao cho Chính phủ quyền xử lý kịp thời các vấn đề cấp thiết do thực tiễn phát sinh (không cần chờ tới hoạt động lập pháp của Quốc hội); Thay chương trình lập pháp cho chương trình xây dựng luật, pháp lệnh; Tách quy trình chính sách khỏi quy trình xây dựng chương trình lập pháp hằng năm; Quy định bổ sung việc giải thích áp dụng văn bản trong trường hợp chưa thông nhất (ngoài trường hợp giải thích Hiến pháp, luật, pháp lệnh do có cách hiểu khác nhau trong thi hành của Luật cũ); Quy định trách nhiệm trực tiếp của người đứng đầu cơ quan ban hành văn bản; Sửa đổi, bổ sung bốn vấn đề trong xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật theo trình tự, thủ tục rút gọn (trước đây do quy định không rõ tiêu chí để xác định trường hợp cần ban hành văn bản quy phạm pháp luật theo trình tự, thủ tục rút gọn, dẫn tới tình trạng có những trường hợp cần thiết nhưng không thuộc quy định được ban hành văn bản điều chỉnh theo thủ tục rút gọn),...

Đặc biệt, Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 đã luật hóa nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật tại Điều 5. Luật bổ sung nguyên tắc này ở vị trí thứ nhất: Bảo đảm sự lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của Đảng Cộng sản Việt Nam⁽¹¹⁾. Bên cạnh đó, quy định còn nhấn mạnh các cụm từ “toàn diện”, “trực tiếp”, khẳng định rõ yêu cầu của nguyên tắc Đảng lãnh đạo hoạt động xây dựng pháp luật ở Việt Nam. Đảng lãnh đạo “toàn diện” trong xây dựng, ban hành pháp luật nghĩa là Đảng lãnh đạo bao quát trên mọi mặt của hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật (chính trị, tư tưởng, tổ chức, quy trình xây dựng pháp luật đến những định hướng lớn trong hoàn thiện nội dung của pháp luật trên mọi lĩnh vực của đời

sống xã hội). Đảng lãnh đạo “trực tiếp” trong xây dựng, ban hành pháp luật thể hiện sự gắn bó mật thiết giữa Đảng với các chủ thể tham gia xây dựng, ban hành pháp luật (nhóm chủ thể có thẩm quyền theo Luật định, các chủ thể trong xã hội tham gia vào hoạt động xây dựng pháp luật như các tổ chức, toàn thể nhân dân). Đối với Trung ương: Đảng ủy Quốc hội (trước đây là Đảng đoàn Quốc hội) lãnh đạo hoạt động của Quốc hội, trong đó có hoạt động lập hiến, lập pháp. Đảng ủy Chính phủ (trước đây là Ban Cán sự Đảng Chính phủ) lãnh đạo hoạt động của Chính phủ, trong đó có hoạt động xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật. Ngoài ra, còn có Đảng bộ các cơ quan Đảng Trung ương; Đảng bộ Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể Trung ương (thành lập sau khi sắp xếp tinh gọn tổ chức bộ máy theo Kết luận số 121-KL/TW ngày 24/01/2025 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tổng kết Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII một số vấn đề “về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”) lãnh đạo các cơ quan khác ở Trung ương tham gia vào hoạt động xây dựng pháp luật. Đối với địa phương là các cấp ủy đảng trực tiếp lãnh đạo đơn vị có thẩm quyền trong xây dựng, ban hành pháp luật thông qua những phương thức đã phân tích ở trên.

Đảng lãnh đạo cơ quan lập pháp thông qua kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động xây dựng pháp luật (Quy định số 178-QĐ/TW nêu trên) đã được thể chế hóa trong Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025, trở thành một trong những nguyên tắc xây dựng, ban hành pháp luật, cụ thể: Bảo đảm chủ quyền quốc gia, quốc phòng, an ninh, lợi ích quốc gia, dân tộc; kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí; phòng, chống lợi ích nhóm, cục bộ⁽¹²⁾. Vai trò định hướng lập pháp của Đảng còn thể hiện ở việc

bổ sung quy định về định hướng lập pháp trong nhiệm kỳ của Quốc hội trình cơ quan có thẩm quyền của Đảng phê duyệt, cụ thể: Ủy ban Thường vụ Quốc hội chủ trì, phối hợp với Chính phủ xây dựng định hướng lập pháp nhiệm kỳ của Quốc hội, hoàn thành trước ngày 01 tháng 9 của năm đầu tiên nhiệm kỳ Quốc hội, đề trình cơ quan có thẩm quyền của Đảng phê duyệt⁽¹³⁾.

Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025 bổ sung nhiều quy định hướng dẫn thi hành các điều, khoản về bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng văn bản quy phạm pháp luật ở Trung ương và địa phương. Đồng thời, quy định bổ sung sự đồng ý của Đảng khi ban hành văn bản quy phạm pháp luật trong trường hợp đặc biệt, cụ thể: Khi được cơ quan có thẩm quyền của Đảng đồng ý và trong trường hợp khẩn cấp theo quy định của pháp luật về tình trạng khẩn cấp hoặc xảy ra sự cố, thảm họa theo quy định của pháp luật về phòng thủ dân sự hoặc sự kiện bất khả kháng hoặc các vấn đề cấp bách, quan trọng, cần thiết của đất nước, Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch nước, Chính phủ ban hành văn bản quy phạm pháp luật trong trường hợp đặc biệt⁽¹⁴⁾. Và quy định trách nhiệm xin ý kiến các cơ quan có thẩm quyền của Đảng, cụ thể: Cơ quan, tổ chức, người có thẩm quyền trong công tác xây dựng pháp luật có trách nhiệm báo cáo, xin ý kiến cơ quan có thẩm quyền theo quy định của Đảng⁽¹⁵⁾.

Để thực hiện nghiêm nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật, ***cần tập trung vào một số định hướng*** sau:

Thứ nhất, tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện nghị quyết của Đảng về định hướng lập pháp. Các cấp ủy đảng cần chú trọng lãnh đạo hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật thông qua ban hành Nghị quyết của Đảng về định hướng lập pháp.

Nghị quyết định hướng lập pháp phải được ban hành theo đúng quy trình, đổi mới công tác lấy ý kiến góp ý của Đảng ủy Quốc hội, chuyên gia, nhà khoa học, cơ quan bộ, ban ngành ở Trung ương và địa phương. Sau khi nghị quyết được ban hành, cần thực hiện lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện; chỉ đạo việc thể chế hóa các nghị quyết của Đảng thành pháp luật của Nhà nước kịp thời, toàn diện, đầy đủ nhằm đưa đường lối, chủ trương của Đảng vào thực tiễn cuộc sống.

Thứ hai, tăng cường lãnh đạo hoàn thiện tổ chức bộ máy; xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức làm công tác xây dựng, ban hành pháp luật đáp ứng yêu cầu của đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển, thịnh vượng, giàu mạnh.

Thứ ba, thực hiện tốt vai trò nêu gương của cán bộ lãnh đạo chủ chốt, người đứng đầu các cấp trong chỉ đạo thực hiện hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật. Kết quả nêu gương được đánh giá đầy đủ bằng hiệu quả công việc, uy tín của cán bộ, đảng viên thông qua các hình thức đánh giá tín nhiệm, nhất là với người đứng đầu các cơ quan, đơn vị, địa phương.

Thứ tư, tăng cường kiểm tra, giám sát việc thể chế hóa và tổ chức thực hiện chủ trương, định hướng, quan điểm của Đảng đối với hoạt động xây dựng, ban hành pháp luật. Hoạt động kiểm tra, giám sát cần được tiến hành đồng bộ, toàn diện từ khâu xây dựng nghị quyết lãnh đạo, thể chế hóa nghị quyết bằng các chính sách, pháp luật, đến huy động nguồn lực tổ chức thực hiện, kiểm điểm kết quả, hiệu quả thực thi chính sách, pháp luật... Tập trung hoàn thiện cơ chế để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, kiểm soát quyền lực nhà nước, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong xây dựng pháp luật.

Tóm lại, với những quy định mới trong Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp

luật năm 2025 về việc ghi nhận nguyên tắc bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong xây dựng, ban hành văn bản quy phạm pháp luật là sự khẳng định kiên quyết vai trò lãnh đạo của Đảng trong hoàn thiện thể chế, tháo gỡ “điểm nghẽn” của “điểm nghẽn”, đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên phát triển giàu mạnh, hùng cường, đáp ứng yêu cầu cấp thiết phát huy tính Đảng trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam □

(1) và (2) Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2022, tr.33 và 29-30

(3), (4) và (6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.285, 179-202-284 và 177

(5) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.II, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.324

(7) và (8) *Nội dung chuyên đề của Tổng Bí thư Tô Lâm về kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*, <https://dangcongsan.vn/thoi-su/noi-dung-chuyen-de-cua-tong-bi-thu-to-lam-ve-ky-nguyen-moi-ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-682050.html>, ngày 31/10/2024

(9) Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, *Giáo trình Nhà nước và pháp luật Việt Nam*, Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2021, tr.33-38

(10) Thành Chung, *Chủ tịch Quốc hội: Các cơ quan của Quốc hội có thể phải làm việc cả thứ 7, chủ nhật, ban đêm*, <https://tuoitre.vn>, ngày 10/3/2025

(11) Khoản 1 Điều 5 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025

(12) Khoản 3 Điều 5 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025

(13) Khoản 1 Điều 23 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025

(14) Khoản 1 Điều 52 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025

(15) Điều 67 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2025